

BIAVL UNDER FREMMEDE HIMMELSTRØG

AF PALLE FREJVALD

Danmarks Biavlerforening

pf@biavl.dk

Sidste år fik mine bifamilier deres sidste spand vinterfoder allerede den 2. august. Hvorfor så tidligt? Jo, for dagen efter begav vi os ud på en længere køretur i næsten 8 uger, langt ud mod øst.

Det var ikke en biavlertur, men en tur sammen med fem andre par i autocampere, seks biler i alt. Vi kunne imidlertid ikke undgå at møde biavl her og der undervejs. Turen gik via Sverige til Litauen og Letland, videre igennem Rusland via Moskva, ud over Uralbjergene gennem noget af Sibirien via Perm og Jekaterinburg og derfra syd på til Kasakhstan.

Motorhjelmsalg som salgsbod

I Rusland var det først da vi nåede til Sibirien øst for Ural, at vi rigtigt begyndte at se noget honning. Mange russere stod herude ved deres biler langs vejen og solgte honning fra motorhjelmene. Prisen var rimelig god; 600 rubler for 500 g. Det svarede til omkring 100,- kr. pr kilo. Til sammenligning kostede diesel i Rusland kun 4,56 kr./l. Der blev i øvrigt solgt meget andet langs vejene, svampe og vilde bær, men også produkter fra folks haver.

Vi købte lidt russisk honning, de solgtes i små plastikspande, gennemsigtige, så man kunne se honningen. Spande af samme type som de marmeladespande vi kan se i hjemlige supermarked-

er. Al deres honning var flydende når de solgte den, men det vi købte krystalliserede allerede efter omkring fire uger. Det var åbenbart intet problem for kunderne at honningen stivnede med store krystaller. Rørt honning så vi ikke.

Vi så ingen bigårde i Rusland, men landskabet var også meget trærigt, det mindede lidt om det svenske indland. Der har sikkert været en hel del bigårde ikke langt fra vejen. Der var i hvert fald masser af vilde blomster de kunne trække på.

Rundtur i Kasakhstan

I Kasakhstan kørte vi 5-600 km sydpå fra grænsen til den nye, meget moderne hovedstad Astana. Byen der lægger navn til Team Astana, som danske Jacob Fuglsang cykler for.

Biavlerne havde gode muligheder her, afgrøderne på de kæmpestore marker var for eksempel solsikker så langt øjet rækker. Det skal tages bogstaveligt, markerne var virkelig så store at man ikke kunne se hvor de sluttede ude i horisonten. Der dyrkedes også en del raps, men det så vi ikke noget til, vi ankom først til Kasakhstan sidst i august, så rapsen var høstet for længst. Dertil var der ind imellem store områder med vild natur, som sikkert også har kunnet give en del nektar til bierne. Naturområderne blev til dels afgræsset af fritgående hesteflokke.

Nede syd for Astana så vi mange bigårde, men her var landskabet også både meget fladt og uden ret mange træer. Vi kunne se langt. Bigårdene bestod mest af lastvognstrailere fyldt med bifamilier,

Solsikker så langt øjet rækker. Foto Palle Frejvald.

omkring 140 bifamilier på hver. Fuldstændigt som man ser det i andre af de tidligere sovjetlande i for eksempel Østeuropa. Der blev solgt honning mange steder langs vejen i boder ved bitrailerne, samt på næsten samtlige rastepladser. Hver trailer havde en bivagt, han eller hun boede i den ene ende af bitraileren. Hvilke biracer de brugte, fandt jeg ikke ud af. Dem som var ved bierne, kunne kun tale russisk, og det magter jeg ikke. Men bierne var ret mørke i farven, noget i retning af carnica. Men tilsyneladende meget fredelige, der var i hvert fald ingen tegn på aggressiv adfærd, når vi bevægede os rundt ved trailerne.

Også i Kasakhstan fik de en god pris for honningen, dog ikke så god som i Rusland, kun 1.000 tenge, hvilket svarer til omkring 37,- kr. for glas

eller spande med omkring et kilo. Prisindekset for almindelige dagligvarer var officielt på indeks 64 i forhold til danske. Men for eksempel havde en politibetjent, ifølge lokale guiders skøn, en månedsløn på kun omkring 40-50.000 tenge (tenge er den lokale møntfod) hvilket svarede til at han kunne købe 40-50 kg honning for en månedsløn. Men der var også en overklasse som tjente rigtig mange penge. Det var dem honningen solgtes til.

Biavl i Kasakhstan er en forholdsvis nyere ting. Den oprindelige befolkning var et nomadefolk med mongolske aner, som altid har levet af hesteavl, de har ikke haft bier. Det var først i 1860'erne, da den russiske Zar underlagde sig landet, at biavl blev udbredt. Det var i øvrigt også russerne som grundlagde de første byer i landet.

En biavler og hans søn, bemærk køjesengene inde i traileren. Foto Palle Frejvald.

Honningboder lå langs vejen med korte mellemrum. Foto Palle Frejvald.

Man har lige siden drevet biavl en hjælp af rammer, på samme måde som vi også har gjort i næsten 150 år.

Kasakhstan er et land på størrelse med Europa, men med kun tre gange så mange indbyggere som i Danmark. I den nordlige tempererede og frugtbare del af landet er befolkningen af meget blandet oprindelse. Det var dertil der blev deporteret modstandere af kommunismen og krigsfanger fra "Den Store Fædrelandskrig" i sovjet-tiden.

Næsten til Kina

Vi fortsatte videre ca. 1.000 km syd på fra Astana, ned over de øde stepper til den gamle hovedstad, æblebyen Almaty. Bag Almaty videre næsten ud til grænsen mod Kina, hvor der langs den store bjergkæde Tian Shan, mange steder var meget frodigt og dertil varmt. Vi oplevede i september ikke temperaturer under 30 grader om dagen, men flere dage langt over de 40 grader.

Frodigheden skyldtes blandt andet et sindrigt system af betonvandingskanaler overalt. Her ledtes smeltevand fra bjergene ud til de flade marker ved bjergfoden. Her dyrkedes masser af æbler og anden frugt, for eksempel meloner i mange former. Soyabønner i store mængder, paprika på friland, kål og mange andre grøntsager.

Lidt oppe i bjergene fandtes mange vilde frugttræer, blandt andet abrikos og andre stenfrugter, vilde æbler og pærer osv. Dertil en overflod af blomstrende buske og urter. Her oppe i ca. 1.000 moh i en af de utallige dalslugter der gik ind i bjergene, mødte vi flere stationære bigårde, alle passet af en ansat bigårdsvagt. Naturligvis med salg af honning fra bigården. Ved enkelte huse var der også nogle små bigårde i haverne på bare 20-30 bistader.

Stationær bigård i Tian Shan-bjergene. Vagten brugte vognen til at overnatte i. Foto Palle Frejvald.

Honningsalg ved bitraileren, og nye bifamilier på jorden. Foto Palle Frejvald.

I denne del af landet var befolkningen overvejende af mongolsk oprindelse. Men der var også mange fra for eksempel Usbekistan, de solgte grønt og frugt i de mange grøntboder langs vejene. Det var imidlertid stadig overvejende folk af europæisk oprindelse, vi så ved bigårdene.

Hjemad langs Silkevejen

Vi drog retur ad Silkevejen. Længere tilbage mod vest, dyrkedes en hel del tidsler til olie, høsten var i gang da vi passerede de store safflormarker. Disse marker var ikke kunstvandede, men lå oppe på et kæmpe plateau i omkring 6-700 moh. De må have givet et formidabelt træk for bierne i blomstringsperioden.

I samme område langs Silkevejen lå honningboderne da også mange steder med små 100 m imellem, på begge sider af vejen. En tendens vi også så med andre vejsalgsboder med for eksempel æbler eller vandmeloner, som også ofte var samlet ved siden af hinanden.

Honningen vi så, var i mange farver, det forstod sælgerne at udnytte. Spande og glas var sat op på reoler, så man kunne se dem op mod lyset, når man passerede forbi i bil på vejen, og derved blev fristet af den lyse, eller den mørke, gule, sorte eller en af de andre nuancer honningen havde. Etiketter var et ukendt begreb, vi så i hvert fald ingen glas eller spande med nogen på.

Alle salgsboder var bemandede, det fortæller noget om honningprisen, men også noget om

lønniveauet for dem med mindst i løn. Mange sælgere var imidlertid ældre kvinder, som vel på denne måde fik lidt ekstra tilskud til en ringe pension.

Overalt hvor der var trailere med bifamilier, så vi mange aflæggere ved siden af, stående på jorden. Jeg antager at det skyldtes at de havde et forholdsvis stort vintertab, varroa var også et problem for biavlerne derude. Tilsyneladende anvendte de organiske syrer, men sikkert også andre midler mod varroamiderne, som de i øvrigt har kæmpet med i ca. 35 år. En ekstrem kold vinter er nok også hård ved biernes overlevelse.

Vi kørte op igennem ørkenen, forbi Aralsøen og den russiske raketopsendelsesstation Beiconur, hvorfra den danske astronaut, Andreas Mogensen fornylig er sendt op. På denne del af turen så vi ingen honningsælgere eller trailere med bier. Her sås kun masser af kameler og mange småflokke af fedthalefår. De få planter der voksede i ørkenen, havde nok ikke megen nektar at dele ud af.

Vi kørte videre mod nord over de vidtstrakte stepper, op til Uralsk. Og hjem via Moskva, Letland, Litauen, Polen og Tyskland. Da vi nåede hjem havde vi næsten kørt 14.000 km og vi var nået til sidst i september. Så var det bare at komme ud til bierne og få fjernet de tomme foderspande.